

Nr 192.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till återuppförande av ett presshus vid ammunitionsfabrikens etablissement å Marieberg; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 februari 1939 hava *arméförvaltningens tygdepartement* och *fortifikationsstyrelse* gjort framställning om anvisande av medel för återuppbyggande av ett skadat presshus vid ammunitionsfabrikens etablissement å Marieberg och därvid anfört följande:

Den 5 december 1938 inträffade vid ammunitionsfabriken å Marieberg en explosionsolycka, som anställde betydande skador å fabriken presshus. Verkställda utredningar hava givit vid handen, att ren olyckshändelse föreligger. På grund av att nämnda byggnad är nödvändig för fabriken drift, hava arméförvaltningens tygdepartement och fortifikationsstyrelse, vilka gemensamt handlagt detta ärende, varit nödsakade att vidtaga åtgärder för skyndsamt återuppförande av densamma. Härför erforderliga arbeten hava, enligt infordrade anbud, betingat en kostnad av 15,000 kronor, vilket belopp fortifikationsstyrelsen tills vidare försträckt.

Under åberopande av vad sålunda anförts hava tygdepartementet och fortifikationsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av det i riksstaten uppförda anslaget för oförutsedda utgifter anvisa ett belopp av 15,000 kronor för återuppförande av ifrågavarande byggnad.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet den 1 mars 1939 anført, att, därest ej andra medel för lantförsvaret stode till förfogande för bestridande av kostnaderna för återuppförandet av ifrågavarande presshus, hinder ej torde möta att, efter av riksdagen därtill lämnat medgivande, anvisa det erforderliga beloppet, 15,000 kronor, från det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Departements-
chefen.

Av vad arméförvaltningens tygdepartement och fortifikationsstyrelse i ämnet anført framgår, att ett återuppbyggande av det förstörda presshuset vid ammunitionsfabriken å Marieberg är nödvändigt för fabriken drift. Emot det härför beräknade kostnadsbeloppet, 15,000 kronor, läser icke något vara att erinra. I betraktande av utgiftens storlek anser jag mig icke böra ifrågasätta, att densamma skall bestridas av vare sig lantförsvarets byggnadsanslag eller dess anslag till extra utgifter. Då ej heller något annat anslag under fjärde huvudtiteln kan disponeras för berörda ändamål, synes utgiften i fråga böra bestridas från det för innevarande budgetår å riksstaten uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Härtill läser emellertid riksdagens medgivande böra inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för bestridande av kostnaderna för återuppförande av ett förstört presshus vid ammunitionsfabrikens etablissemang å Marieberg må av det för budgetåret 1938/39 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter tagas i anspråk ett belopp av högst 15,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Wikland.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 16 februari 1939, har riksdagsmannen O. A. Frändén i egenskap av befullmäktigat ombud för furiren Gärdins änka Asta Evelina Gärdin, född Falk, anhållit, att änkan Gärdin måtte komma i åtnjutande av understöd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att änkan Gärdin är född den 13 april 1910; att hon från riksförsäkringsanstalten uppbär en årlig livränta av 750 kronor; att Gärdins avlöningsförmåner uppgingo till 4,579 kronor om året; samt att behållningen i boet efter Gärdin uppgick till allenast 444 kronor.

Till stöd för sin i ärendet gjorda anhållan har Frändén i förenämnda skrift den 16 februari 1939 anfört, bland annat, följande:

Starka billighetsskäl, icke minst de förhållanden, som föranledde ambulansplanets kommendering till den olycksdigra färden, tala för att staten tillerkänner änkan Gärdin pensionsförmåner, som enligt grunderna för i ämnet gällande författningar motsvara den avlidnes faktiska tjänstestandard, sedd ur ekonomisk och social synpunkt samt bedömd med hänsyn till det verkliga, den avlidne i livstiden åvilande tjänsteansvaret. Så har jämväl i ett antal föregående, med detta likartade fall skett.

Flygförvaltningen har den 21 februari 1939 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, följande:

Av ett av flygvapnets haverikommission den 20 oktober 1938 avgivet utlåtande rörande det flyghaveri, varunder furiren Gärdin omkom, framgår, att haveriet tillgått så, att det av Gärdin förda ambulansplanet under framförande i dimma sammanstött med ett berg. Kommissionen har framhållit, att Gärdin under flygningen varit utsatt för stora påfrestningar.

Gärdin har såsom furir icke ägt rätt till familjepension för sina efterlevande. Dylik rätt har av honom kunnat vinnas först genom befordran till sergeant.

Flygförvaltningen får erinra, att i vissa fall efterlevande till beställningshavare vid flygvapnet, som omkommit vid olycksfall i tjänsten, tillerkänts understöd utöver dem enligt författningarna tillkommande förmåner (exempelvis de fall, som upptagits i propositioner nr 59/1927, punkt 2 och 4, och 123/1933).

Slutligen hemställde flygförvaltningen — i överensstämmelse med de grunder, som av ämbetsverket angivits i dess den 12 mars 1938 till Kungl. Maj:t avgivna utredning i fråga om bestämmande av formen för särskild ersättning till i flygtjänstgöring sysselsatt militär personal — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till änkan Gärdin finge, räknat från och med den 17 oktober 1938 och så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, utöver den henne av riksförsäkringsanstalten tillerkända livräntan å 750 kronor, utgå ett årligt understöd av 600 kronor från förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I utlåtande i ärendet den 21 februari 1939 har *statskontoret* anfört:

Av handlingarna i ärendet framgår, att den vid flygambulanstjänstgöring den 16 oktober 1938 omkomne furiren S. Gärdins änka icke är berättigad till någon pension av statsmedel. Däremot har hon från riksförsäkringsanstalten kommit i åtnjutande av en livränta å 750 kronor enligt bestämmelserna i förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring. I likhet med vad som tidigare tillämpats i ett flertal liknande